

SAGT OM GRØNLAND

GRØNLÆNDERNE LADT I STIKKEN

Dr. med. H. Kejser-Nielsen skriver i »Kristeligt Dagblad«:

»*Fællesmarkedet* har man i Grønland næppe skænket en tanke endnu« »Man har i Grønland modtaget regeringens meddelelse om afslutningen af forhandlingerne med bestyrtelse«.

Disse udtryk er hentet fra en opsigtsvækkende kronik i Information d. 21. december af to herboende grønlændere.

I et førende københavnsk dagblad fandtes et par dage før en redaktionel artikel om de afsluttende forhandlinger om fiskerigrænserne, som Norge endnu ikke vil acceptere. Her behandles spørgsmålet om Norges mulighed for at få forlænget den 10-årige særbestemmelse, når den til sin tid udløber. Men kun rent en passant nævnes Grønland i den forbindelse. Bortset fra, at forholdene er endnu mere fundamentalt vigtige for Grønland end Norge.

1) Artiklen nævner muligheden for et »veto« efter de 10 års forløb: »da vil ministerrådet på grundlag af forslag fra kommissionen tage stilling«. Nu siger art. 235 i traktaten, som der henvises til, ret beset ikke noget om »på grundlag af«. Det primære, initiativet, skal komme fra kommissionen – og kun hvis den finder, at der er begrundelse derfor. Bladet omtaler, at de andre lande til den tid nok vil vise forståelse for »et medlemslands vitale interesser«. Men her er vi ved kernen af det hele: vi må i de kommende år gøre os klart, at kommissionen netop ikke repræsenterer medlemslandene. Den »udfører sit hverv i fuldkommen uafhængighed og i fællesskabets almene interesse« (art. 157). Dette er et kardinalpunkt, som gang på gang bliver slået fast.

2) Begrebet »veto« forekommer jo ikke i traktaten. Og henvisningen til, at senere afgørelser i rådet i visse tilfælde skal træffes med enstemmighed (hvor så altså en stat måske tør tage initiativ til at stemme imod), er næppe relevant for ret mange år endnu – jo længere vi fjerner

os fra Luxembourg-kompromisets dage. Det vil i stigende grad komme til at dreje sig om flertals eller kvalificerede flertalsafgørelser, i hvert fald »efter en 1. etape« af de forskellige ordninger. Til syvende og sidst vil der blive tale om inappellable afgørelser ved domstolen. Dette synspunkt kommer man uvægerligt til ved gennemlæsning af de forskellige »Kommentarer til Romtraktaten«. En af disse har endda som medforfatter den mand, der var formand for det udvalg, der skrev selve traktaten – og det blev foretaget på direkte foranledning af kommissionen. Man kan vist ikke komme udenom disse vigtige traktat-udlægninger. Men de er mærkeligt nok ikke kendt i markedssekretariatet).

3) »En garanti for undtagelsesbestemmelsernes varighed fremgår ikke direkte af aftalen mellem De seks og ansøgerlandene, hedder det i artiklen. Nu har vi ikke fået selve aftalens ordlyd, men det fremgår, at den bl. a. skal basere sig på traktatens art. 235. Men – og her må jeg igen henvise til de vigtige kommentarer – artikel 235 skal benyttes som »eine Ermächtigung Vertragslücken zu schliessen!« Altså bruges for at stramme traktatens bestemmelser endnu hårdere til. Og forudsætningen (NB) for at anvende den er, at det er målsætningerne i fællesskabet, der tilstræbes. Ikke et enkelt lands eller erhvervsgruppens interesser.

Det drejer sig vist nu om alvorligere ting end blot en »hårdnakket strid om ord i Bruxelles«, som der stod i overskriften. Det er grønlændernes fremtid, der står på spil.

Hermed en opfordring til Kristeligt Dagblad: Må vi snarest bede om en gennemgribende analyse af den indgåede aftale og om Grønlands politiske situation i det hele taget i relation til den trufne beslutning om optagelse i EF.

Vi tør vel ikke regne med, at nogen tør binde an med de hemmeligholdte afsnit af base-aftalen med USA i Thule? For det må før eller senere komme ganske kraftigt med ind i billedet.

Imidlertid: Må vi få denne fiskeriaftale belyst fra flere sider – eller for at sige det lige ud: Få problemet belyst både af en EF-tilhænger og af en EF-modstander. For det er jo politik, det

her drejer sig om. Det kan derfor nok belyses sagligt, men aldrig ubetinget »objektivt«, kun fra én side.

Må vi samtidig få landsrådets uforbeholdne kommentarer.

P.S. Det er vel ikke sådan, at Danmark lettere kan komme omkring med de grønlandske fiskere og deres rettigheder, end Norge kan komme omkring med sine?

GRØNLAND OG FORURENINGEN

Afdelingschef, mag. scient. Milan Thamsborg skriver i »Berlingske Tidende« bl. a.:

Havets helt afgørende betydning som fødekilde for den grønlandske befolkning tilbage i tiden er almindelig kendt. Knap så kendt er det måske, at en orientering i retning af industri, teknologi og transportopgaver er på vej i vore dages Grønland. Over for en sådan sandsynlig erhvervsomlægning med alt, hvad dette indebærer eller bør indebære af foranløbende pioner- og udviklingsarbejde, er vi – og hermed tænkes på Grønland og Danmark – ikke i nogen gunstig position. Især i den nordlige del af Grønland er forholdene ringe. Vort sparsomme kortmateriale – og kort er jo grundlaget for al aktivitet af den pågældende art – er i hovedsagen baseret på rekognosceringer, d. v. s. at det ikke blot tilnærmelsesvis afspejler den kvalitet i geodætisk, topografisk og oceanografisk information, som man kender fra andre steder i Sydgrønland, endsige Danmark. Geologisk-geofysisk er vi ofte henvist til kritikløst at anvende det materiale, som udenlandske koncessionshavere efter eget valg stiller til vor rådighed, og i miljømæssig henseende er vi dårligt rustet til at erkende og bekæmpe en pludselig opstået forureningstilstand, der netop i de arktiske områder er særlig kritisk.

Det er det almindelige indtryk, at Canada over for den samme problematik er i en langt bedre position end vi, men dette udelukker naturligvis på ingen måde, at der også derfra er en interesse i et udvidet naturvidenskabeligt og teknologisk samarbejde i grænseområderne.

Tidspunktet for en eventuel grænseaftale* med Canada er for så vidt gunstigt, som den danske regering i dette efterår har truffet principbeslutning om vor deltagelse i det Internationale Oceanografiske Tiår. Der er fra regeringens side

lagt særlig vægt bl. a. på den del af havforskningsprojekterne, som vedrører grønlandske farvande, vel ud fra den betragtning, at vi videnskabeligt og på anden måde bør understrege vore suverænitetsmæssige forpligtelser også i de fjernere dele af riget og gøre det klart, at vi er rede til at værne og sikre vor del af det arktiske miljø. Det er glædeligt, at vi nu skulle få realistiske muligheder for at engagere os i et samarbejde, for selv om man fra canadisk side næppe vil stille krav om en 50 procents udgiftsdeling som betingelse for vor medvirken, må man på den anden side anse det for uforeneligt med en værdig afvikling af fællesprojekter, at Danmark i det lange løb ensidigt støtter sig på massiv canadisk indsats i materiel og personel.

Af central betydning for vor aktivitet på havet i de kommende år er spørgsmålet om dispositionsmulighed over et egnet havundersøgelsesfartøj, hvor det specielt drejer sig om projekter i den højarktiske region, er skibsmateriel, der er egnet til at besejle isfyldt farvand selvsagt af afgørende betydning. Andre nationer med forpligtelser i disse områder har for længst erkendt dette og råder i dag over velegnet isbrydningsmateriel, der samtidig kan udføre konventionelle havforskningsopgaver. Heroverfor er det påfaldende, at samtlige danske statsisbrydere er konstrueret med henblik på operation alene i vore hjemlige farvande; umiddelbart skulle man tro, at vekseldrift mellem danske og grønlandske farvande havde givet mulighed for en mere rimelig anvendelse af det kostbare materiel, som nu ligger oplagt størstedelen af året.

Dette var spredte træk af et grænsefarvands problematik, et farvand, som ned gennem historien kun har været besøgt af ekspeditioner og – ikke at forglemme – Thuleeskimoer under deres rejser til den canadiske kyst for at drive jagt på hval, sæl og isbjørn. Som fremtidigt mål for moderne teknologi må det forventes, at Nares Stræde langsomt vil blive indsuget i den menne-skestyrede del af kloden; ekstrem kulde, vedvarende mørke og årtusindgammel is er ikke længere nogen effektiv barriere mod det industrialiserede samfunds fremtrængen.

* Gennem Nares Strædet 100 km nord for Siorapaluk.